

Asia: VN/10855/2024

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköisestä tunnistamisesta, luottamuspalveluista ja eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä annettua EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot rajat ylittävän sähköisen tunnistamisen, sähköisten luottamuspalvelujen ja eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kansallisesta sääntelystä:

Mela kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja pitää sääntelyä rajat ylittävästä sähköisestä tunnistamisesta tarpeellisenä ja hyvänä digitalisaatiokehityksenä.

Mela kiinnittää huomiota sääntelyssä käytettyyn käsitteistöön, työeläke- ja vahinkovakuuttamisen toimijoiden mahdolliseen eriarvoisuuteen sekä oikeushenkilöiden tunnistetietojen myöntämiseen.

Muutosasetuksen 5 f artiklan mukaan julkisen ja yksityisen sektorin asiointipalveluja veloitetaan hyväksymään digitaalista identiteettilompakkoa. Julkisen sektorin on hyväksyttävä digitaalinen identiteettilompakko, kun se edellyttää sähköistä tunnistamista ja todentamista tarjoaman verkkopalvelun käyttämiseksi. Yksityisen sektorin toimijat on hyväksyttävä digitaalinen identiteettilompakkoa, jos unionin oikeudessa, kansallisessa lainsäädännössä tai sopimusvelvoitteissa edellytetään, että toimijat käyttävät käyttäjän vahvaa todentamista verkossa tapahtuvaa tunnistamista varten.

eIDAS-asetuksen määritelmien mukaan (3 artikla 7 ja 8 kohta) julkisen sektorin toimijana pidetään mm. valtion viranomaista, alueviranomaista tai paikallisviranomaista sekä julkisoikeudellista laitosta. Asetuksen mukaan julkisoikeudellisina laitoksina pidetään sellaiset toimijat, jotka hankintadirektiivin (2014/24/EU) määritelmien mukaan pidetään julkisoikeudellisina laitoksina. Määritelmän mukaan Mela olisi julkisoikeudellinen laitos, ja näin olleen julkista sektoria koskeva sääntely tulisi sovellettavaksi.

Esityksen mukaan Digi- ja väestötietoviraston (DVV) tehtäväksi tulisi tarjota eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakko Suomessa. Lompakon hyväksymistä koskevat määräajat eroavat yksityisen ja julkisen sektorin välillä. Yksityisen sektorin velvoite hyväksyä digitaalista identiteettilompakkoa sähköisenä tunnistamisvälineenä astuu voimaan 24.12.2027, kun taas julkisen sektorin velvoite astuu voimaan jo 24.12.2026. Mela tulkitsee määräajat niin, että Melalla on velvollisuus hyväksyä digilompakoita sähköisessä asiointipalvelussa viimeistään joulukuussa 2026, vaikka DVV:n tarjoama palvelu olisi käytettävissä jo ennen tätä määräaikaa.

Viitaten Eläketurvakeskuksen lausuntoon, Mela kiinnittää huomiota mahdolliseen eriarvoisuuteen työeläkealan toimijoiden välillä, kun osa pidetään julkisen sektorin toimijoina ja osa yksityisen sektorin toimijoina. Mela kannattaa Eläketurvakeskuksen lausuntoa tärkeydestä varmistaa, että digilompakon käyttäjiä voidaan palvella yhdenvertaisesti riippumatta työeläkevakuuttajasta.

Henkilöllisyyden linkittäminen

Muutosasetuksen 11 a artiklan mukaan toimiessaan luottavina osapuolina rajat ylittävissä palveluissa jäsenvaltioiden on varmistettava, että sellaisten luonnollisten henkilöiden henkilöllisyys, jotka käyttävät ilmoitettuja sähköisen tunnistamisen menetelmiä tai digilompakoita, voidaan linkittää yksiselitteisesti. Esityksessä on ehdotettu, että DVV toteuttaisi henkilöllisyyden linkittämisen kaikkien velvoitteen piiriin kuuluvien asiointipalveluiden puolesta Suomessa. Esityksen mukaan DVV tuottaisi tämän linkittämispalvelun keskitettynä palveluna julkishallinnon asiointipalveluille. Ehdotetun säännöksen sanamuoto jää kuitenkin avoimeksi, eikä rajaa linkittämistä tapahtuvaksi vain julkisen sektorin asiointipalvelussa. Koska Mela on asetuksen mukaan julkisoikeudellinen laitos, Melalla olisi oikeus linkittämispalveluun.

Tapaturmavakuutuskeskus on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota, että mikäli linkittämispalvelu toteutetaan vain tukipalvelulain mukaiseen tunnistuspalveluun, vakuutuslaitokset joutuisivat linkittämispalvelun saamiseksi ottamaan käyttöön tukipalvelulain mukaisen tunnistuspalvelun nykyisten tunnistusvälityspalvelujen rinnalle. Tämä lisäisi vakuutuslaitosten hallinnollista taakkaa ja aiheuttaisi lisäkustannuksia. Tällä hetkellä esityksestä ei ilmene, miten linkittämispalvelu käytännössä tullaan toteuttamaan. Eläketurvakeskus on myös kiinnittänyt huomiota linkittämispalveluja koskevan käsitteistön epäselvyyteen. Kun osa työeläkelaitoksista pidetään julkisoikeudellisina laitoksina ja osa ei, jää epäselväksi, mikäli velvollisuus linkityksestä koskee myös julkisia hallintotehtäviä hoitavia yksityisiä eläkelaitoksia.

Mela kannattaa Eläketurvakeskuksen ja Tapaturmavakuutuskeskuksen huomioita käsitteistön täsmentämisestä ja varmistuksesta, että myös yksityisillä julkista hallintotehtävää hoitavilla toimijoilla olisi mahdollisuus hyödyntää asetuksen rajat ylittävää vahvaa tunnistamista ja henkilöllisyyden linkittämispalvelua.

Oikeushenkilöiden tunnistetiedot

Lompakko mahdollistaisi oikeushenkilöiden osalta hyväksytyn sähköisen leimaamisen. Tästä palvelusta voitaisiin edellyttää maksua. Esityksessä ehdotetaan, että oikeushenkilön tunnistetiedot voitaisiin myöntää vain kaupparekisteriin merkitylle oikeushenkilölle. Tunnistetiedot myöntäisi Patentti- ja rekisterihallitus. Mela katsoo, että tunnistetietoja olisi tarpeellista myöntää myös muille, ei kaupparekisteriin merkityille oikeushenkilöille. Mela on lailla perustettu eläkelaitos. Kyseinen palvelu olisi tarpeellinen Melan kaltaisille oikeushenkilöille kansainvälisissä asioissa, kuten Melan harjoittamassa sijoitustoiminnassa.

Huomiot koskien digitaalista henkilöllisyystodistusta:

-

Huomiot kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta parantavista muutoksista:

-

Huomiot koskien kansallista ekosysteemikuvausta:

-

Backman Heli
Maatalousyrittäjien eläkelaitos

Pihlström Karolina
Maatalousyrittäjien eläkelaitos